

MEDIACIJOS VYKDYMO LIETUVOS PROBACIJOS TARNYBOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mediacijos vykdymo Lietuvos probacijos tarnyboje tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato mediacijos Lietuvos probacijos tarnyboje (toliau – Tarnyba) principus, mediacijos organizavimo ir vykdymo tvarką, reikalavimus mediatoriams ir jų kompetenciją ir atsakomybę.

2. Mediacija Tarnyboje vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso, Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo, Europos mediatorių elgesio kodekso nuostatomis ir Tvarkos aprašu.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Komediacija** – mediacijos procesas, kuriame dalyvauja du ar daugiau mediatorių.

3.2. **Netiesioginė mediacija** – mediacijos forma, kai mediatorius atskirai susitinka su kiekviena mediacijos šalimi.

3.3. **Palaikantis asmuo mediacijoje** (toliau – palaikantis asmuo) – tiesiogiai su konfliktu nesusijęs, emocinę paramą vienai iš mediacijos šalių teikiantis asmuo.

3.4. **Mediacija** – konflikto sprendimo procedūra, kurios metu mediatorius padeda mediacijos šalims taikiai spręsti konfliktą.

3.5. **Mediaciją inicijavusi šalis** – Tarnyba, valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga, Tarnybos prižiūrimas asmuo, nukentėjęs asmuo, ar kitas fizinis asmuo, kurie kreipiasi į mediatorių dėl mediacijos taikymo.

3.6. **Mediacijos šalis** (toliau – šalis) – konflikto dalyvis, dalyvaujantis mediacijos procese.

3.7. **Mediatorius** – Tarnybos nešališkas pareigūnas, valstybės tarnautojas arba darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, kuris padeda mediacijos šalims taikiai išspręsti konfliktą.

3.8. **Tiesioginė mediacija** – mediacijos forma, kai mediatorius vienu metu susitinka su abejomis mediacijos šalimis.

3.9. **Trečioji šalis** – tiesiogiai su mediacijos procesu nesusijęs asmuo.

3.10. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Tvarkos aprašo 2 punkte nurodytuose teisės aktuose.

II SKYRIUS MEDIACIJOS VYKDYMO TARNYBOJE TVARKA

4. Mediacijos procesas turi būti efektyvus, operatyvus ir užtikrinantis šalių lygiateisiškumą. Mediacija Tarnyboje vykdoma mediatoriaus nurodytoje vietoje (pavyzdžiui, darbo patalpose) arba naudojantis informacinėmis ir (ar) elektroninių ryšių technologijomis (nuotoliniu būdu).

5. Mediacijoje gali dalyvauti tik šalys, šalis palaikantys asmenys ir jų įstatyminiai atstovai. Abiejų šalių prašymu arba sutikimu mediacijoje gali dalyvauti ir kiti asmenys, kurių dalyvavimas gali padėti išspręsti konfliktą.

6. Mediacija Tarnyboje vykdoma vadovaujantis šiais principais:

6.1. Šalių savanoriškumo principu, tai yra, mediacija galima tik asmeniui ir kitai ginčo šaliai sutikus dalyvauti. Šalys bet kada gali pasitraukti iš mediacijos apie tai raštu pranešdamos mediatoriui ir kitai šaliai.

6.2. Konfidencialumo principu, tai yra, jeigu šalys nesusitarė kitaip, šalys ir mediatorius turi laikyti paslapyje visą mediacijos ir su ja susijusią informaciją, išskyrus informaciją, kurios reikia siekiant patvirtinti ar įvykdyti mediacijos metu sudarytą taikos sutartį, ir informaciją, kurios neatskleidimas prieštarautų viešajam interesui (ypač kai reikia užtikrinti vaiko interesus arba užkirsti kelią žalai fizinio asmens sveikatai ar gyvybei atsirasti). Mediatorius negali vienos šalies jam patikėtos konfidencialios informacijos atskleisti kitai šaliai, jeigu nėra informaciją patikėjusios šalies leidimo.

6.3. Nešališkumo principu, tai yra, mediatorius šalių atžvilgiu turi būti neutralus ir objektyvus, jis negali rodyti palankumo nė vienai iš šalių ir turi užtikrinti šalių lygiateisiškumą.

6.4. Sąžiningumo principu, tai yra, tiek šalys, tiek mediatorius turi elgtis taip, kad mediacija vyktų sąžiningai, skaidriai, be apgaulės.

6.5. Bendradarbiavimo principu, tai yra, šalys mediacijos metu turi bendradarbiauti tarpusavyje ir su mediatoriumi.

6.6. Abipusės pagarbos, tai yra, mediacija grindžiama jame dalyvaujančių asmenų tarpusavio pagarba, susilaikymu nuo kitą asmenį įžeidžiančių, jį žeminančių veiksmų bei žodžių.

7. Mediacija Tarnyboje galima, kai yra visos šios sąlygos:

7.1. nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra žinomas, jis pripažįsta padaręs nusikalstamą veiką;

7.2. nukentėjęs asmuo yra žinomas ir preliminariniu vertinimu sutinka dalyvauti mediacijoje;

7.3. nusikalstamą veiką padaręs asmuo ir nukentėjęs asmuo sutinka dalyvauti mediacijoje;

7.4. nusikalstamą veiką padaręs asmuo neturi aiškių kriminalinės asmenybės bruožų (nepasižymi agresyviu elgesiu ir pan.);

7.5. nėra akivaizdžios antrinės viktimizacijos rizikos;

7.6. nusikalstamą veiką padaręs asmuo ar nukentėjęs asmuo neturi akivaizdžių psichikos sveikatos sutrikimų, kurie neleistų savarankiškai dalyvauti mediacijos procese;

7.7. nusikalstamą veiką padaręs asmuo ir (arba) nukentėjęs asmuo nėra piktnaudžiaujantys psichotropinėmis medžiagomis, alkoholiu, o jei turi priklausomybių – dalyvauja gydymo procese.

8. Mediacija gali būti taikoma ir kitais atvejais, jei šalys nėra pažeidėjas ir nukentėjęs asmuo.

9. Juridinį asmenį mediacijos procese atstovauja asmuo, nustatyta tvarka įgaliotas sudaryti taikų susitarimą asmuo.

10. Pasiruošimo mediacijai etapo metu mediatorius atlieka šiuos veiksmus:

10.1. surenka pirminę informaciją apie atvejus iš mediaciją inicijavusių šalių ir su jomis bendradarbiauja.

10.2. jeigu dėl fizinių kliūčių (pvz., atstumo, laiko stokos ir pan.) viena iš šalių ar abi šalys negali atvykti, pirmą pokalbį, parenka nuotolinį mediacijos vykdymo būdą;

10.3. atlieka pirminę konfliktų (atvejų) atranką ir nusprendžia, ar kviesti šalis į individualius susitikimus;

10.4. pirminės atrankos metu paaiškėjus, kad konfliktas (atvejis) negali būti sprendžiamas mediacijos būdu, apie tai raštu informuoja mediaciją inicijavusią šalį;

10.5. organizuoja individualius susitikimus su šalimis, jei pirminės atrankos metu paaiškėja, kad konfliktas (atvejis) gali būti sprendžiamas mediacijos būdu;

10.6. individualių susitikimų su šalimis metu supažindina šalis su mediacijos proceso eiga, užfiksuoja šalių sutikimą arba atsisakymą dalyvauti mediacijos procese;

10.7. po individualių susitikimų su šalimis atlieka antrinę konfliktų (atvejų) atranką ir mediaciją inicijavusiai šaliai pateikia išvadą apie galimybę konfliktą (atvejį) spręsti mediacijos būdu;

10.8. antrinės atrankos metu paaiškėjus, kad konfliktas (atvejis) gali būti sprendžiamas mediacijos būdu, parenka mediacijos formą (tiesioginę arba netiesioginę mediaciją) ir organizuoja mediacijos procedūras.

10.9. suderina su šalimis bendro (tiesioginės mediacijos atveju) ar atskirų (netiesioginės mediacijos atveju) susitikimų laiką ir vietą.

11. Bendro (tiesioginės mediacijos atveju) ar atskirų (netiesioginės mediacijos atveju) susitikimų pradžioje mediatorius šalims ir kitiems mediacijoje dalyvaujantiems asmenims paaiškina mediacijos tikslą ir mediatoriaus funkcijas, išaiškina šalių teises ir pareigas, pristato mediacijos taisykles, supažindina su mediacijos principais. Šalys privalo pasirašyti sutikimą dalyvauti mediacijoje (1 priedas). Pasirašytą sutikimą saugo mediatorius. Jei šalis yra nepilnametis, sutikimą papildomai turi pasirašyti ir jo įstatyminis atstovas. Abi šalys pasirašo įsipareigojimus laikytis konfidencialumo (2 priedas).

12. Jeigu mediacijos procese dalyvauja trečioji šalis, ji privalo pasirašyti įsipareigojimą laikytis konfidencialumo (2 priedas).

13. Bendro (tiesioginės mediacijos atveju) ar atskirų (netiesioginės mediacijos atveju) susitikimų metu mediatorius šalims suteikia galimybę netrukdomai papasakoti apie įvykį, išsakyti savo nusiskundimus ir išreikšti nuomonę, skatina šalis pasikeisti turima informacija, susijusia su ginču, įvardyti spręstinus klausimus ir problemas ir ieškoti galimų konflikto (atvejo) sprendimo variantų. Šalių nurodytus galimus konflikto (atvejo) sprendimo variantus mediatorius užrašo ir padeda šalims įsivertinti jų įgyvendinimo galimybes.

14. Jei mediacijos susitikimo metu šalys pasiekia taikų susitarimą, mediatorius surašo takaus susitarimo protokolą (3 priedas), kuriame nurodomas šalių pasiektas sprendimas (šalių įsipareigojimai) ir pasiekto takaus susitarimo sąlygos. Susitarimo protokolas sudaromas tiek egzempliorių, kiek yra šalių ir mediatorių. Visi susitarimo protokolo egzemplioriai turi vienodą teisinę galią.

15. Neatskleisdami konfidencialios mediacijos proceso informacijos, mediatoriai parengia įgyvendinto mediacijos proceso ataskaitą (4 priedas), informuoja mediaciją inicijavusią šalį apie mediacijos metu pasiektą rezultatą. Tuo atveju, kai Tarnybos priežiūroje esančiam asmeniui teikiamos arba jau buvo suteiktos mediacijos paslaugos, glausta informacija apie atliktus mediatoriaus veiksmus, nepažeidžiant konfidencialumo principo, įdedama į asmens bylą.

16. Pagal poreikį mediaciją inicijavusioms šalims mediatorius teikia tarpinės mediacijos proceso ataskaitas.

17. Mediatorius abiejų šalių prašymu arba sutikimu ir esant objektyvioms aplinkybėms, kad mediacijos taikymas vėlesniame laikotarpyje sudarytų sąlygas pasiekti susitarimą, atidedam mediaciją ir paskiria mediacijos susitikimą vėlesniame laikotarpyje apie konkretų susitikimo laiką ir vietą raštu informuodamas šalis.

III SKYRIUS

MEDIACIJOS PROCESO PABAIGA IR MEDIACIJOS NUTRAUKIMO SĄLYGOS

18. Šalys gali bet kada pasitraukti iš mediacijos proceso. Pasitraukimo priežasties nurodyti neprivaloma, tačiau apie sprendimą pasitraukti iš mediacijos proceso šalis privalo informuoti mediatorių.

19. Mediacijos procesas pasibaigia, kai šalys pasiekia taikų sutarimą ir jį pasirašo.

20. Mediaciją mediatorius nutraukia, jeigu:

20.1. šalių susitarimo pagrindas arba rezultatas prieštarauja viešajai tvarkai, teismo sprendimui, akivaizdžiai pažeidžia vienos iš šalių teises ir teisėtus interesus, ir šalys nesutinka keisti susitarimo nuostatų;

20.2. po mediacijos atidėjimo šalys nesusitarė dėl visų būtinų išspręsti klausimų;

20.3. buvo pažeistas šalių savanoriškumo principas.

21. Mediatorius gali nutraukti mediaciją, jeigu:

21.1. viena iš šalių nesilaiko mediacijos taisyklių;

21.2. šalys savarankiškai pakeitė mediacijos eigą, savarankiškai atliko mediacijoje neaptartus veiksmus;

- 21.3. šalys neatskleidžia informacijos, būtinos kokybiškai mediacijos užtikrinti;
- 21.4. šalys nededa pastangų susitarti;
- 21.5. mediacija tampa netikslinga arba neefektyvi.
- 22. Mediatorius nėra atsakingas už konflikto šalių veiksmus pasibaigus mediacijos procesui.

IV SKYRIUS

MEDIATORIŲ BENDRADARBIAVIMAS SU SOCIALINIAIS PARTNERIAIS

23. Mediatoriai bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybės institucijomis ir įstaigomis, organizacijomis (policija, prokuratūra, teismais, pataisos įstaigomis, švietimo įstaigomis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir pan.):

- 23.1. rinkdami pirminę informaciją;
- 23.2. teikdami metodines rekomendacijas dėl tinkamų mediacijai atvejų atrankos;
- 23.3. perimdami mediacijos būdu galimus spręsti atvejus ir organizuodami mediaciją;
- 23.4. teikdami informaciją apie mediacijos proceso rezultatus;
- 23.5. teikdami rekomendacijas apie mediacijos proceso metu pasiekto taikaus susitarimo vykdymą;
- 23.6. skatindami savanorystę.

V SKYRIUS

REIKALAVIMAI MEDIATORIAMS

24. Mediatorius turi atitikti specialiuosius reikalavimus, numatytus pareigybės aprašyme.

25. Mediatorius turi turėti arba įgyti kokybiškai mediacijai užtikrinti reikalingų specialių žinių ir įgūdžių:

- 25.1. derybų;
- 25.2. psichosocialinių žinių;
- 25.3. komunikacijos;
- 25.4. mediacijos principų;
- 25.5. mediatoriaus vaidmens, funkcijų ir pareigų mediacijoje;
- 25.6. informacijos ir dokumentų tvarkymo ir vertinimo;
- 25.7. mediacijos organizavimo ir valdymo;
- 25.8. tarpasmeninės komunikacijos (įskaitant klausymąsi, klausinėjimą, patikslinimą, performulavimą, apibendrinimą);
- 25.9. emocijų valdymo;
- 25.10. susitarimų, pasiektų mediacijos proceso metu, įforminimo.

26. Mediatoriui teisę teikti mediacijos paslaugas suteikia įgytas išsilavinimas, mediatoriaus pažymėjimas, gautas išklausus specializuotus mediacijos mokymus, ar įtraukimas į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą.

27. Mediatorius privalo kelti savo profesinę kvalifikaciją specializuotuose mediacijos mokymuose ir supervizijose arba intervizijose bei trūkstamas žinias įgyti studijuodamas savarankiškai.

28. Didesnę darbo patirtį turintis mediatorius padeda ir konsultuoja mažesnę darbo patirtį mediacijos srityje turinčius mediatorius, dalyvauja komediacijose.

VI SKYRIUS

MEDIATORIŲ TEISĖS IR PAREIGOS MEDIACIJOJE

29. Mediatorius turi teisę:
- 29.1. gauti pirminę informaciją iš policijos, prokuratūros, teismo ir kitų valstybės ar savivaldybės institucijų, įstaigų ar organizacijų apie galimai mediacijai tinkančius atvejus;
 - 29.2. susipažinti su gauto atvejo bylos medžiaga;
 - 29.3. gauti metodinę pagalbą.
30. Mediatorius privalo:
- 30.1. informuoti šalis apie mediacijos tikslus, mediatoriaus teises ir pareigas, mediacijos taisykles;
 - 30.2. laikytis mediacijos principų, nurodytų taisyklių 6 punkte;
 - 30.3. atsisakyti vykdyti mediaciją, jeigu jis gali būti suinteresuotas mediacijos baigtimi arba yra susijęs su viena iš šalių giminystės, profesiniais, pavaldumo ar verslo ryšiais;
 - 30.4. suderinti su šalimis palaikančiųjų asmenų dalyvavimą mediacijoje;
 - 30.5. neatskleisti susitarimo turinio ar mediacijos metu gautos informacijos, informuoti mediaciją inicijavusią šalį apie mediacijos rezultatus;
 - 30.6. jeigu viena iš šalių arba šalys yra nepilnamečiai arba neveiksnios, įtraukti šalies ar šalių įstatyminius atstovus;
 - 30.7. tvarkyti mediacijos procedūrų dokumentaciją pagal dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių reikalavimus.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Mediacijos metu gauta informacija negali būti atskleista tretiesiems asmenims, išskyrus, kai:
- 31.1. kai to reikia moksliniams, administravimo tikslams, neatskleidžiant šalių asmeninės informacijos;
 - 31.2. atskleisti gautą informaciją reikalaujama vykdant įstatymų nuostatas arba teismo įpareigojimus;
 - 31.3. kai yra reali grėsmė mediacijoje dalyvaujančios šalies ar kitų asmenų sveikatai arba gyvybei.
32. Prieš pradėdamas mediacijos procesą, mediatorius turi šalims ir kitiems mediacijos procese dalyvaujantiems asmenims išaiškinti konfidencialumo principą;
33. Mediatorius ir šalys mediacijos proceso metu negali daryti pokalbio garso ir (ar) vaizdo įrašo.
-

Mediacijos vykdymo Lietuvos probacijos tarnyboje tvarkos aprašo
1 priedas

(Sutikimo dalyvauti mediacijos procese forma)

(Vardas, pavardė)

(adresas)

(telefonas)

Lietuvos probacijos tarnybos
_____ skyriui

SUTIKIMAS DALYVAUTI MEDIACIJOJE

(vieta)

(data)

Patvirtinu, kad sutinku savanoriškai dalyvauti mediacijos procese dėl

(pateikiama glausta konflikto esmė arba dalyvavimo mediacijos procese priežastis)
ir neprieštarauju, kad mediacijos procesą vestų mediatorius (-iai)

(vardas (-ai), pavardė (-ės))

Esu supažindintas su mediacijos taisyklėmis, suprantu ir sutinku laikytis esminių mediacijos principų. Mediacija (tarpininkavimas) – alternatyvus, savanoriškas, konfidencialaus pobūdžio konfliktų sprendimo procesas, kuriame vienas ar keli nepriklausomi, nešališki asmenys – mediatorius arba mediatoriai – padeda konfliktuojančioms šalims taikiai spręsti konfliktą.

Savanoriškumas. Mediacijos procesas galimas tik abejoms šalims sutikus dalyvauti. Nė vienai šaliai negali būti daromas poveikis siekiant, kad ji pasirinktų šį procesą ar dalyvautų jame. Šalių pasitraukimas iš mediacijos proceso galimas bet kuriame jo etape, prieš tai informavus mediatorius.

Konfidencialumas. Visi mediacijos proceso dalyviai įsipareigoja neplatinti, nepasakoti ir kitais tiesioginiais ar netiesioginiais būdais neviešinti (nenaudoti) mediacijos procese pateiktos, surinktos ar sužinotos informacijos. Mediacijos metu negali būti daromi jokie garso ar vaizdo įrašai.

Mediatorius negali būti įpareigotas liudyti teisme apie mediacijos turinį, išskyrus įstatymo numatytais atvejais arba gavus raštišką mediacijos šalies sutikimą atskleisti informaciją.

Susitarimas ir mediatoriaus atsakomybė. Mediacijos procese bus siekiama pasirašyti susitarimą, kuriame yra išdėstomi šalių siūlymai, pageidavimai, sąlygos, kurių įsipareigojama laikytis, kad būtų pasiekti mediacijos tikslai – susitaikymas, žalos atlyginimas. Susitarimo įgyvendinimas visų pirma yra susitarimo šalių atsakomybė. Mediatorius nebus atsakingas už mediacijos proceso rezultatą ar mediacijos šalių veiksmus po mediacijos.

Mediacijos šalis

(vardas, pavardė, parašas)

Mediacijos vykdymo Lietuvos probacijos tarnyboje tvarkos aprašo
2 priedas

(Įsipareigojimo neatskleisti informacijos forma)

(Vardas, pavardė, vaidmuo mediacijos procese)

(adresas)

(telefonas)

ĮSIPAREIGOJIMAS TRETIESIEMS ASMENIMS NEATSKLEISTI INFORMACIJOS

20__ - ____ - ____

(sudarymo vieta)

Įsipareigoju neatskleisti ir neperduoti tretiesiems asmenims jokios informacijos, kuri man taps / tapo žinoma mediacijos proceso metu, įskaitant, bet neapsiribojant informacija apie mediacijos proceso dalyvius ir jų asmens duomenis.

Patvirtinu, kad esu supažindintas su mediacijos aprašu.

Vardas, pavardė

(paršas)

Mediacijos vykdymo Lietuvos probacijos tarnyboje tvarkos aprašo
3 priedas
(Susitarimo protokolo forma)

SUSITARIMAS

20__ - __ - __ Nr. _____

(sudarymo vieta)

Mes, _____, gim. _____ ir
_____, gim. _____ (toliau susitarimo šalys),
sudarome susitarimo protokolą, kuriuo išsprendžiame konfliktą.

Konflikto pagrindas _____

Susitarimo sąlygos (šalių įsipareigojimai) _____

Susitarimo nesilaikymo pasekmės _____
Šis susitarimas pasirašytas šalių laisva valia mediacijos procese. Šalys, pasirašydamos šį susitarimą, taip pat patvirtina, kad neturi pretenzijų Lietuvos probacijos tarnybos _____ skyriaus mediatoriui (-iams) _____ dėl atliktos mediacijos.
Šis protokolą yra sudaromas trimis egzemplioriais, turinčiais vienodą juridinę galią, po vieną kiekvienai šaliai ir likęs egzempliorius – mediatoriui (-iams).

Šalių parašai:

(Vardas, pavardė) (parašas)

(Vardas, pavardė) (parašas)

Mediatorius (-iai):

(Vardas, pavardė) (parašas)

(Vardas, pavardė) (parašas)

Mediacijos vykdymo Lietuvos probacijos tarnyboje tvarkos aprašo
4 priedas

(Mediacijos proceso ataskaitos forma)

LIETUVOS PROBACIJOS TARNYBOS
SKYRIUS

Skyriaus viršininkui
(pareigos, vardas, pavardė)

ATASKAITA

20__ - __ - __ Nr. _____

(sudarymo vieta)

Mediacijai nukreiptas atvejis dėl:

Atlikti šie pasiruošimo mediacijai ir (ar) mediacijos vykdymo veiksmai:

Rezultatas:

Mediatorius (-ė)

(parašas)

(Vardas, pavardė)
